

[...]

E súlyos betegség hagyományos köznyelvi neve: *rangkór*. Kórokozója a *potentia*, *dominatio* vagy *status* nevű vírus, ezek hatását különösen fokozza, ha a *pecunia*-félékkel való fertőzöttség is kimutatható.¹ Ezek a kórokozók leginkább politikai diskurzusok, illetve – főleg a *pecunia*-félék – különféle, *nexus*oknak nevezett speciális kapcsolatok útján fertőznek, ezért ahol politikusok hosszabb ideig nagyobb számban tartózkodnak együtt zárt helyen (például pártszékházakban), a betegség igen hamar járványszerűen sok emberre áterjedhet.

E kór jellemző tünetei a következők: a beteg különös dolgokat kezd észrevenni a környezetében; szerfölött meglepő következtetéseket kezd levonni a legártatlanabb dolgokból is, és körmönfont okoskodással bizarr okozati kapcsolatokat teremt olyan tények és események között, amelyek között pedig normális állapotában semmi ilyesmit nem látna; bizonyos emberek minden megnyilvánulásában ellene irányuló gesztust gyanít (a betegség tipikus formájában rendszerint összeesküvést), ezért igen rosszhiszeműen értelmez mindent, amit amazok mondanak vagy tesznek, teljesen függetlenül attól, hogy mi az, ezt pedig az teszi lehetővé, hogy a beteg zárt viláértelmező rendszert hoz létre magának, amelyet kívülről észérvekkkel nem lehet kikezdeni, mert a beteg bármit, ami csak ennek a rögeszmerendszernek ellentmondhatna, azonnal úgy értelmez át, hogy azt is újabb őt igazoló érvként integrálhassa rendszerébe. Mivel a rögeszmerendszer befelé koherensnek tűnik, a beteg rendszerint sem magamagán, sem a vírus ugyanazon változatával fertőzött más egyéneken nem is vesz észre semmiféle rendellenességet, ezért nem is fordul szakorvoshoz, sőt gyakran a környezetében élő fertőzésmentes embereket nézi elmebajosnak. Ha azonban olyanokkal kerül kapcsolatba, akiket ugyanezen vírusnak egy másik változata fertőzött meg, azokon gyakran még az orvos számára is nehezen észrevehető tünetekre is azonnal felfigyel. (Ebből adódik, hogy ha az ilyen betegnek kezébe kerül egy szakszerű kórleírás, azt a vírus más változatait hordozókra nagyon érvényesnek fogja találni, a saját tüneteivel való egyezést azonban csak kivételes esetekben tudja felismerni.) A tünetegyüttes témaspecifikus: a beteg otthon, a családjá körében vagy például bevásárlás közben tünetmentes, adott esetben tudományos vagy más intellektuális teljesítménye sem csökken, ha azonban bármilyen politikával kapcsolatos téma kerül szóba, a tünetek azonnal jelentkeznek.

A kórokozók elsősorban azokat az agyi struktúrákat támadják meg, amelyek a kognitív funkciókért felelősek, de az adrenalintermelést is befolyásolják, elsősorban ezzel függenek össze a gyakran megfigyelhető *kakoláliás* tünetek, amikor is a beteg kissé agrammatikusan beszél, és feltűnően gyakran használ nyomdafestéket nem tűró szavakat. Szintén a beszédfunkciók érintettségére vall bizonyos, a beteg által kreált

¹ Aki nem értene latinul: *potentia*: hatalom; *dominatio*: uralom; *pecunia*: pénz.

szavak (orvosi terminussal: *neologizmusok*) gyakori használata elsősorban a pejoratív jelentés-zónában [...], ezeknek diagnosztikai értékük van akkor, amikor azt akarjuk megállapítani, hogy a vírusnak éppen melyik variánsával van dolgunk, mivel ezek változatspecifikusak, a különböző változatok pedig teljesen inkompatibilisek, olykor egyenesen antagonisztikusak. [...] A beszédfunkciók enyhe károsodására vall továbbá az *indirekt beszéd* nagyobb gyakorisága is, amikor is a beteg bizonyos dolgokról nem közvetlenül beszél, hanem kívülálló számára olykor nehezen értelmezhető utalásokkal és célzásokkal, ezek gyakran ironikusak is lehetnek. Jellemző még e kórra az *objektumorientált féloldali látótérkiesés*, ilyenkor a beteg a jó dolgokat kizárólag baloldalt, a rosszakat meg csakis jobboldalt látja meg, vagy éppen fordítva, attól függően, hogy a fertőzést a vírus melyik változata okozta, továbbá változattól függetlenül a *kognitív színvakság*, ami abban nyilvánul meg, hogy a beteg elveszíti azt a képességét, hogy az árnyalatokat észrevegye, tehát mindent egyértelműen vagy fehérnek, vagy feketének lát.

A kór diagnosztizálása különös figyelmet igényel, mert könnyen összetéveszthető a paranoiával, ezért az anamnézis során okvetlenül tisztázni kell, hogy aki a fent leírt tüneteket produkálja, nem politikus-e véletlenül, vagy nem állt-e az utóbbi időben szoros kapcsolatban valamilyen politikai körökkel, ilyen esetekben ugyanis nagy valószínűséggel rangkórral van dolgunk, nem pedig paranoiával, a páciens tehát ilyenkor nem az elmeógyógyintézetbe szoktuk küldeni, hanem a parlamentbe. (Tévénézők figyelmébe: ha egy-egy parlamenti tudósítást látva olykor az az érzésük támad, hogy a tévések véletlenül nem jó helyen kötöttek ki, ne tessék félreérteni a dolgot! Amit látnak, az nem bolondokháza, hanem csak annyi történt, hogy a tévések akkor találtak odamenni, mikor a parlament éppen a rangkór házszabályai, azaz a rangkórház szabályai szerint működött.)

A pontos diagnosztizálást azonban az is nehezíti, hogy a fent leírt tünetegyüttes nemcsak rangkór esetében jelentkezhethet. A rangkórnak ugyanis elmaradhatatlan velejárója, hogy kórokozói hordozóinak elméjében egy újabb vírus termelődik, ennek neve az orvosi nyelvben – utalva a rangkórral való esszenciális kapcsolatára – *rancor*, amely Finály latin–magyar szótára szerint azt jelenti: 'rég, megrögzött harag, neheztelés, ellenszenv, gyűlölet'. A rancor a mentális vírusok közé tartozik, és elsősorban a média útján terjed, akiket pedig megfertőz, pontosan ugyanazokat a tüneteket produkálják szinte hiánytalanul, noha maguk nem politikusok, mint amelyek a rangkór esetében megfigyelhetők. A rangkór és a rancorfertőzöttség (tudományos nevén: *rancor-szindróma*) között az a disztinktív különbség, hogy míg az előbbi esetben a beteg maga akar mindenáron, gyakran mániákusan előnyös pozícióba kerülni, az utóbbiban a vírus úgy programozza át a megfertőzött emberek elméjét, hogy ne saját magukat, hanem azokat akarják ilyen pozíciókba juttatni,

akiktől a rancor származik. További különbség, hogy mivel a média útján csak a rancor tud terjedni, a pecunia-félék azonban nem, a rancor-fertőzöttek sohasem személyes anyagi előnyökért, haszonért, nyereségért viselkednek úgy, ahogy viselkednek (ami pedig rangkór esetében gyakran megfigyelhető), de nem is azért, mintha ebben különösebben örömet lelnék, hanem pusztán azért, mert másképp nem is tudnának, mivel a rancor erre programozta át az elméjüket. Mivel pedig a személyes anyagi érdekmentesség következtében úgy érzik, hogy ők teljesen önként, önzetlenül, kizárólag a „jó ügy” védelme érdekében tesznek mindent, adott esetben akár az anyagi áldozathozatalig menően (ami rangkór esetében csak ritka kivételes esetekben fordul elő), a rancor-szindrómára igen jellemző a *morális felsőbbrendűség-tudat*, különösen azokkal szemben, akiket a rancornak egy másik változata fertőzött meg, ez pedig a terápiát eléggé megnehezítheti. Megemlítendő még a fent leírtakon kívül az *echolália*, ami e szindróma esetében abban nyilvánul meg, hogy a beteg kényszeresen, gondolkodás nélkül, visszhangszerűen ismételgeti mindenféle azt, amit az illető rancor elindítóitól legutóbb hallott. E kór pontos diagnosztizálásában fontos támpont a témaspecifikusság: ha a kóros viselkedést csakis politikai témák váltják ki, akkor nem valószínű, hogy paranoiával állnánk szemben, ha tehát az ilyen tüneteket mutató beteg nem is paranoiás, de nem is politikus, akkor egyértelműen rancor-szindrómával van dolgunk.

A rangkór vírusai a teljes populációnak ugyan csak egy elenyészően kis részében mutathatók ki, ám rendkívül virulensek, ezt az is igazolja, hogy az általuk előidézett rancor-szindróma viszont (éppen terjedésének módjából adódóan) úgyszólván népbetegség: bizonyos becslések szerint ma Magyarország felnőtt lakosságának például úgy fele-kétharmada² mutatja a rancor-szindróma enyhébb vagy súlyosabb formáit, de megtörténhetik, hogy még ez a becslés is túlságosan derülátó. Városi környezetben valamivel gyakoribb, mint falun. Mivel ennyi embert biztosan nem lehetne sem elmeógyógyintézetbe küldeni, sem a parlamentbe, ha ilyen esettel találkozunk, legcélszerűbb, ha azt tanácsoljuk a betegnek, hogy minimum egy évig lehetőleg ne nézzen tévét, ne hallgasson rádiót, és ne olvasson újságot, hanem ehelyett vegyen magának egy horgászbót, és járjon halászni. Ha megfogadja, feltűnő javulást lehet elérni viszonylag rövid idő alatt, ellenkező esetben azonban a prognózis nem biztató. Gyógyulás esetén is tudni kell azonban, hogy az egyszer kihevert fertőzés nem szükségszerűen biztosít immunitást is.

Tekintettel a rangkór és különösen a rancor-fertőzés rendkívül súlyos társadalmi következményeire, a még nem fertőzött civil népesség összefogásával átfogó mentálhigiénés rehabilitációs programokkal kellene nagyon sürgősen megpróbálni visszaszorítani ezt a népbetegséget. Kormányoktól ilyesmit a dolog

² Ez a becslés még 2003-beli; 2011-ben ez az arány már ennél is jóval nagyobb lehet.

természeténél fogva nem lehet remélni, de ez nem is rájuk tartozik elsősorban, hanem az olyan intézményekre, mint Magyarországon a Köjál [ma már: ÁNTSZ], Romániában a Sanepid. A kór terjedése ellen nem könnyű küzdeni, mert a ma működő politikai rendszer, a többpártrendszeren és a többségi elven alapuló mediatizált „demokrácia” ezt szinte automatikusan termeli ki magából. A „demokrácia” pedig azért van idézőjelben, mert ahol a rancor-fertőzés nagyobb méreteket ölt, ott többé már nem lehet demokráciáról beszélni. Illetve lehet, de csak így, idézőjelesen. A rancor-szindróma ugyanis egyelőre sajnos nem szerepel az elmebetegségek hivatalos orvosi nómenktatúrájában, így a rancor-fertőzött egyén törvényesen élhet választójogával, noha a parlamenti és helyhatósági választások során ő már nem tudhat többé aszerint szavazni, hogy az ő józan helyzetértékelése szerint mi lenne *neki* a legfőbb érdeke (hiszen az említett témaspecifikusság következtében a rancor leghatásosabban éppen a választások idejére függeszti fel teljesen a józan ész használatát, és ráadásul éppen ilyen periódusokban a legvirulensebb), hanem – annak megfelelően, hogy az ő elméjét a rancor vírusnak éppen melyik változata programozta át – gondolkozás nélkül csakis úgy tud, hogy azzal ne a *saját*, hanem a rancor *elindítóinak* érdekét segítse érvényesülni. Ez pedig a demokráciának még csak nem is szimulákroma, hanem valami teljesen más dolog.

(Szilágyi N. Sándor: *Miegymás*. Kalota Könyvkiadó, Kolozsvár, 2003. 541–546.)